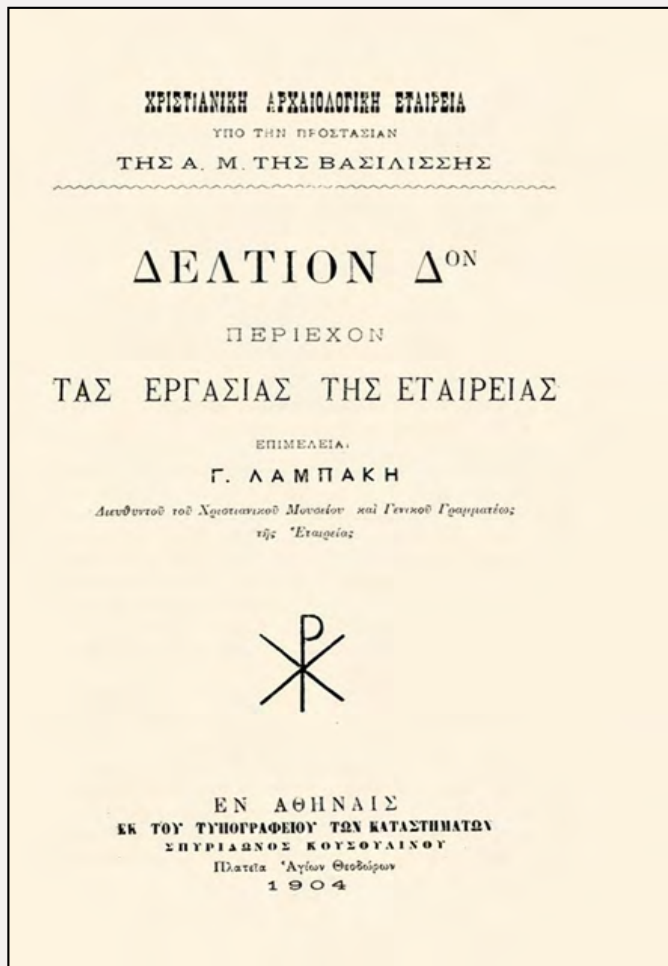

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τομ. 4, 1904

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του έτους 1899

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γεώργιος
<https://doi.org/10.12681/dchae.1574>

Copyright © 1904

To cite this article:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ, Γ. (2013). Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του έτους 1899. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 4, 8-17.
doi:<https://doi.org/10.12681/dchae.1574>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής
Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του
έτους 1899

Γεώργιος ΛΑΜΠΙΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1904), Περίοδος Α' • Σελ. 8-17

ΑΘΗΝΑ 1904

EKT

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL
DOCUMENTATION
CENTRE

ePublishing

www.deltionchae.org

ΜΟΥΣΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΜΕΛΕΤΑΙ, ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1899

Α'. Κατάστασις τοῦ Μουσείου.

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1899 εἰσῆλθον ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἡμῶν ἐν ὄλῳ 33 ἀντικείμενα καταγραφέντα ἐν τῷ κώδικι ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 2495 — 2527.

ἤτοι εἰσῆλθον	προῆλθον δὲ
Διάφορα ἀντικείμενα..... 14	Ἐκ δωρεῶν..... 22
Βιβλία ἔντυπα 8	Ἐξ ἀγορῆς..... 3
Ἀρχιτεκτονικαὶ κατόψεις.. 6	Φροντίδι Διευθύνσεως.. 8
Φωτογραφ. ἀπότυπα..... 5	
Τὸ ὅλον.. 33	Τὸ ὅλον.. 33

Τῶν ἀξιολογωτέρων ἀντικειμένων τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσελθόντων εἰσὶ·

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2501 ἱερὸν ἀντιμήνσιον τοῦ 1770. καὶ

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2504 ἱερὸν ὠσαύτως ἀντιμήνσιον τοῦ Ἐπισκόπου Σκιᾶθου τοῦ 1717.

Τὸ Μουσεῖον ἡμῶν ἐπισκέφθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐν ἔλῳ 2040.

ἡτοι κατὰ

Ἰανουάριον.....	302	Ἰούλιον.....	65
Φεβρουάριον.....	360	Αὐγούστον.....	2
Μάρτιον.....	396	Σεπτέμβριον.....	11
Ἀπρίλιον.....	292	Ὀκτώβριον.....	
Μαΐον.....	288	Νοέμβριον.....	
Ἰούνιον.....	324	Δεκέμβριον.....	

Τὸ ὅλον 2040

Β'. Περιηγήσεις ἡμῶν ἀνά τὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡσχολήθημεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν τοῖς περιχώροις τῶν Ἀθηνῶν Χριστιανικῶν Ἀρχαιοτήτων.

Τῇ 1 Αὐγούστου ἐπισκέφθημεν τὸν εἰς θέσιν «**Ὀπλα**» ναὸν τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ἐνθα ὑπὸ τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν εἶδομεν ἐκ Πεντελησίου μαρμάρου κιονόκρανον Κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ ῥωμαϊκῶν χρόνων.

Μετὰ ταῦτα τὸν Ἅγιον Σωφρόνιον, τὴν Παναγίαν τὴν κοινῶς Κουλουρδοῦ⁽¹⁾ ἐπονομαζομένην, ἐνθα παρατηρήσαμεν πολλὰ λείψανα ἀρχαίας τε καὶ χριστιανικῆς τέχνης ἔξω τοῦ ναοῦ, μαρμαρίνην σαρκοφάγον πλάκα ἐκ Πεντελησίου λευκοῦ μαρμάρου, φέρουσαν ἀναγεγλυμμένον φυλλοφόρον σταυρὸν σ'.—ζ'. αἰῶνος κλ.

Ἐσωτερικῶς δὲ δύο κιονόκρανα Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ καλλίστης τέχνης, ἀτυχῶς τανῦν ἐλαιοχρωματισθέντα κλ.

Εἶτα ἐπισκέφθημεν τὸ ναΐδιον τοῦ Ἀγίου Νικολάου.

(1) Προσέφερον ἄρα γε ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὴν ἐορτὴν κολλούρας, ὡς ποτε οἱ ἀρχαῖοι κολλυριδιανοὶ (Ἐπιφάνιος Κύπρου Αἰρ. 79), ἢ εἶναι ὄνομα οἰκογενειακὸν ἢ τοπογραφικὸν ὡς ἡ Παναγία ἡ Μουσταπίδαινα, ἡ Παναγία ἡ Ῥοδακιώτισσα, ἡ Παναγία τοῦ Ἀγγέλου κλ. ;

Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ⁽¹⁾ καὶ τὸν εἰς θέσιν «**Σεπόλια**» ιδιόκτητον ναὸν τῶν **Ταξιαρχῶν**, ἔνθα διεσώθησαν λόγου ἄξιαι ἐφ' ὑγροῦς ἀγιογραφίαι.

Μετὰ ταῦτα ἐπεσκέφθημεν τὸ ἐκεῖ πλησίον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Κηρισοῦ ἐν τῷ κτήματι Π. Τζιώτη κείμενον ιδιόκτητον παρεκκλήσιον τοῦ **Ἀγ. Γεωργίου**, μόνον ἐξ ὅσων τέως ἐνθυμούμεθα **ὀείκλιτον** ναίδιον, διὰ δύο ὀξυκορύφων ἀψίδων χωριζόμενον, ἐν ᾧ ὑπεράνω τοῦ εἰκονοστασίου διεσώθη ἀκέραιος ὁ ἱερός κοσμητής ἀσυμπαθῶς (ἵνα μὴ τι ἕτερον εἴπωμεν) ἐσχάτως ἐλαιοχρωματισθεὶς, καὶ μαρμαρίνη κολυμβήθρα ἀντὶ χωνευτηρίου νῦν παρὰ τὴν γωνίαν τῆς ἱερᾶς προθέσεως χρησιμεύουσα.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὡσαύτως διεσώθησαν καὶ ἕτερα χριστιανικὰ λείψανα, οἷον φυλλοφόρον Βυζ. κιονόκρανον, ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ ὑποβαστάζοντος τὰς διχῆ τὸ ναίδιον χωριζούσας ἀψίδας.

Ἐπὶ δὲ τῶν βαθμίδων τῆς εἰσόδου διεσώθη τμημα μαρμαρίνης πλακῆς φερύσης ἀναγεγλυμμένον Βυζ. κόσμημα.

Παρὰ τὸ ναίδιον τοῦτο ἐν τῷ κτήματι Πρέση περιεσώθη μικρὸν παρεκκλήσιον ἢ προσκυνητήριον μᾶλλον τῆς **Ἀγ. Παροσκευῆς**, εἰς ὃ δὲν τελεῖται ἡ θεία λειτουργία.

Ἐν τούτῳ παρετηρήσαμεν πλούσιον κόσμημα διαζώματος κιονοκράνου ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ.

Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ εἶδομεν κατακείμενα ἐξ Ὑμηττείου λίθου θωράκια, ἐφ' ὧν εἰσιν ἀναγεγλυμμένα ποικίλα χριστιανικὰ κοσμήματα. Εἰς ἓν τούτων περιεσώθη τὸ κάτω μέρος δικεφάλου, ὡς νομίζομεν, ἀετοῦ.

Κατὰ πληροφορίας δὲ τῶν ἐκεῖ, ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ κτήμα τοῦτο ἦν Μετόχιον Μονῆς, εἰς ὃ διέμενον Μοναχοὶ τῶν κτημάτων ἐπιμελούμενοι.

(1) Συμπαθεῖς ἀναμνήσεις ἡ ἐξέτασις τοῦ ναίδιου τούτου ἐν ἡμῖν ἐξήγειρε, καθόσον ἐν τούτῳ τὰς πρώτας μελωδίας τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας τῷ ὕψιστῳ ἀναπέψαμεν, τῷ ἐκ Κεραιλληνίας ἐναρέτῳ ἱερομονάχῳ Σαμουήλ ἐν τῷ ἱερῷ βήματι ὑπηρετοῦντες.

Τῆ 8 Αὐγούστου ἐξητάσαμεν τὸν παρὰ τὸν μύλον Μελετοπούλου ναὸν τοῦ **Ἐστυρωμένου** [ἡ ἑορτὴ τούτου 14 Σεπτεμβρ.] ἔνθα εὔρομεν ἐφ' ὑγροῖς γραφὰς ἰζ' αἰῶνος.

Αἱ ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου εἰκόνες, ἡ μὲν τοῦ Ἰησοῦ φέρει τὸ ἐπίθετον **ὁ Σωτὴρ τοῦ Κόσμου**, ὑφ' ἣν ἀναγινώσκομεν: † δέησις τοῦ δούλου σου Κύριε Σταματίου Ζαχαρίτσα· ἡ δὲ τῆς Θεοτόκου **ΜΗΡ ΘΥ Η ΠΑΝΤΑΝΑССΑ**

Ἡ Θεοτόκος παρίσταται βραστάζουσα ἐπὶ προσκεφαλαίου τὸν παῖδα Ἰησοῦν, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ Χριστιανικῷ Μουσεῖῳ ὑπ' ἀριθ. 255 εἰκόνος⁽¹⁾.

Ὑπὸ ταύτην ἀναγινώσκομεν :

† δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Παρασκευᾶ.

Ἀριστερᾷ ἐν τῷ ναϊδίῳ τούτῳ εἶδομεν κιονίσκον φέροντα κιονόκρανον Ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ καὶ ἕτερα ἐκ μαρμάρου συντρίμματα ἀρχαίας χριστιανικῆς τέχνης.

Ἐν κάτω Λισίοις ἐπεσκέφθημεν τὸν ναὸν τῆς **Εὐαγγελιστρίας**, φέροντα πλούσιον ἀναγεγλυμμένον ὑπέρθυρον λεπτῆς καὶ λόγου ἀξίας τέχνης ἰβ' αἰῶνος, ἐφ' οὗ ἀπεικονίζεται σταυρὸς ἐν μέσῳ κιονίσκων, οἵτινες ἔφερον τὰς γνωστὰς ἀλληλοσυνδέσεις καὶ αἵτινες τανῶν κατεστράφησαν.

Εἶτα ἐξητάσαμεν τὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Λισίων ναὸν τῶν **Ἁγίων Ἀναργύρων**, ἐν ᾧ οὐδὲν λόγου ἀξίον εἶδομεν, εἰμὴ μεγάλην ἄνω τῆς ὠραίας πύλης εἰκόνα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου (μικ. 1.78)⁽²⁾ ἔργον συγχρόνου τέχνης.

Ἐπεσκέφθημεν τὸν ναὸν τοῦ **Ἁγίου Ἀνδρέου**, ἐν τῷ κτήματι τοῦ Παππᾶ Σταμάτη, ποτὲ Ἐφημερίου τοῦ ναοῦ τῆς Βλασσαροῦς. Ἐνταῦθα εἶδομεν ἀξιολόγους καὶ σοβαρὰς ἀγιογρα-

(¹) Ὁμοία παράστασις καὶ ἡ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 4074 ἐν τῷ Μουσεῖῳ εἰκόνι, προερχομένη ἐκ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος.

(²) Νομίζομεν ὅτι αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς μικρᾶς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν.

ρίας 13' αἰῶνος, ἐξαιρουμένης τῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, βα-
ναύσως ἀνανεωθείσης.

Εἰς θέσιν «**Ποδράδες**» 14 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν
τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔξωθεν τοῦ ὁποίου εἶδο-
μεν ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ κιονόκρανον, καὶ ἱερὸν διάστυλον ἐκ λευκοῦ
Πεντελησίου μαρμάρου⁽¹⁾.

Τῆ 12 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν τὸ δεύτερον τὸν ἔξωθεν τοῦ
παρὰ τὴν Αἰδηψὸν χωρίου «**Ἁγιος**» ἡρειπωμένον ναὸν
τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, θαυμασίαν ἔχοντα τὴν δι' ἐσω-
τερικῶν μυάκων ἀρχιτεκτονικὴν συναρμογὴν, εἰς οὓς ἀπεικονί-
ζοντο φυσικοῦ μεγέθους ὄρθιοι ἄγιοι, ὧν κατακλειῖδα καὶ κορυ-
φὴν ἀπετέλει ὁ ὑπεράνω αὐτῶν ἀναπεπταμένος θόλος, ἐφ' οὗ
ἀπεικονίζετο ὁ Ἰησοῦς⁽²⁾.

Τῆ 26 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν τὸν ἐν Ἁγριᾷ ναὸν τοῦ
Ἁγίου Γεωργίου. Ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ, ἐν μὲν τῇ εἰκόνι
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνέγνωμεν: $\overline{\text{IC}}$. $\overline{\text{XC}}$. $\overline{\text{O ZWODOTHC}}$
Ἐν δὲ τῇ τῆς Θεοτόκου:

$\overline{\text{MH P OY H P A M Y O T H I A T O N O T L I B O M E N O N}}$

•1838 τῆ 21 Μαρτίου· δένσις τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ
Γεωργίου Φιλίππου καὶ Δημητρίου Ἰω. Κόκαλη διὰ χει-
ρὸς Ἀθανασίου υἱοῦ Παγώνη ἐκ Δράκιας·

Ἁγιογραφικὰ ἔργα ἀξίως τέχνης⁽³⁾.

(1) Τῆ 5 Ὀκτωβρίου 1897 ἐπεσκέφθημεν τὸν ἐν τῇ πεδιάδι Ἀθηνῶν
παρὰ τὸ Περιστέρι μονόκογχον ναὸν τοῦ ἁγ. Βασιλείου (μῆκ. βήμ.
13 1/2 πλ. 6), ἐν ᾧ ἐν τῷ μύακι περισώθη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτό-
κου, ἔργον 13' αἰῶνος, ἀτυχῶς ἐπιδιωρθωμένον.

Ὁ ναῖσκος ἔχει μικρὸν πρόναον, καὶ πρὸ τούτου ἴσταται μικρὸς ἐπὶ
λευκοῦ μαρμάρου κίων.

(2) Ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν τοῦ ναοῦ τούτου ὄρα Δελτίον, Γ'. σελ.
58, εἰκ. 11.

(3) Ἐπὶ πλακὸς εὑρισκομένης ἐπὶ τοῦ ἀνωφλίου τῆς θύρας τοῦ ναῖ-
σκου Ζωσιμαῆς ὁ Ἐσφιγμενίτης εὐρεν ἐπιγραφὴν, ἣν πρῶτος ἐδημοσίευσεν
ἐν παραρτήματι ἐν τῷ ἐν Βόλῳ ἐκδιδομένῳ «Προμηθεΐ».

Μετὰ τούτου τῆ 23 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν τὸν ἔξωθεν τοῦ Βόλου ὑπὸ σπήλαιον εἰς θέσιν «**Τρύπα**» (¹) ναῖσκον τοῦ **Γενεσίου** τῆς **Θεοτόκου**, οὐδὲν λόγου ἄξιον ἔχοντα, ὡς καὶ τὸν νεόδμητον ναὸν τοῦ **Ἁγίου Κωνσταντίνου**, περὶ ὃν ἀνέγνωμεν ἐπιτυμβίους τινὰς ἐπιγραφάς, ἐξ ὧν πρὸς ἀνακοπὴν τῶν σοβαρῶν ἐρευνῶν ἀναφέρομεν τὰς ἐπομένας δύο ταύτας :

ΕΥΘΑΛΙΑ Μ. Χ. ΑΡΓΥ
ΡΟΥ ΔΙΕΤΕΥΣ ΘΑ
ΝΟΥΣΑ ΤΗΝ 4
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1870

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Μ. Χ.
ΑΡΓΥΡΗ ΓΕΝΗΘΙΣ ΤΗ 5 ΦΕΒΡΟΥ
ΑΡΙΟΥ. ΖΗΣΑΣ ΔΕ
ΜΙΑΝ ΜΟΝΟΝ ΗΜΕΡΑΝ
1871

Ἐν Βόλῳ ἀντεγράψαμεν καὶ τὰς ἐν τῷ **Γυμνασίῳ** αὐτοῦ εὐρισκομένας χριστιανικὰς ἐπιγραφάς.

Τῆ 24 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν τὴν ἐπὶ τοῦ **Πηλίου** δια-
λελυμένην **Μονὴν** τοῦ **Ἁγίου Λαυρεντίου**.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ ἐπὶ πώρου λίθου ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην :

ΕΤΟΥΣ ,ΖΕΒ' (7062=1554) ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥ
,ΑΦΝΑ' ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ »(²)

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἀπὸ Χριστοῦ χρονολογία ,αφνα' (1551)

(¹) Οἱ ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι ἡ Τρύπα αὕτη ἐξέρχεται εἰς τὸ Παλιόκαστρο.

(²) Ἀγνοοῦμεν τίνα ἐπιγραφὴν ὁ κ. Γεωργιάδης ἐν τῇ «**Θεσσαλία**» αὐτοῦ, 1894, σελ. 117, ἐννοεῖ λέγων ὅτι κατ' αὐτὴν ὁ ναὸς οὗτος ἰδρύθη τὸν 1ῶν αἰῶνα. Μὴ γίνεται παρεξήγησις τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς :

δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίαν **ζξβ'** (7062), ἥτις ἐστὶ τὸ ἔτος 1554.

Ὁ θόλος τοῦ ναοῦ φέρει τύμπανον ὀκτάγωνον, ἐφ' οὗ διὰ κεραμῶν ἀποτελεῖται ἡ χρονολογία **1764**.

Ἐσωτερικῶς αἱ ἐπὶ τοῦ εἰκονοστασίου εἰκόνες τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰσὶν ἔργα αὐστηραῆς Βυζαντινῆς τέχνης 15' αἰῶνος.

Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἀνέγνωμεν :

« Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Δαμασκηνοῦ Μόναχοῦ.

Χεῖρ Παναγιώτου ἱερέως ».

Ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἰκονίζεται οὗτος τῇ μὲν ἀριστερᾷ κρατῶν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἀποκεκομμένην, τὴν δὲ δεξιὰν ἀποτείνων πρὸς τὸν ἐξ οὐρανοῦ ἐπιφαινόμενον Ἰησοῦν λέγει τὸ ἐξῆς σπάνιον ῥητόν :

« Καγὼ συνάδω, Δέσποτα, τῇ Μητρί Σου, φωνῇ φιλικῇ προδρομικῇ Σου. Λόγε, οὗ ἠγόρασας αἵματι σὼ τιμῶ σταυρῶ ».

Ὑπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἔργον 15' αἰῶνος, ἀνέγνωμεν :

† Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλου τοῦ Νομεικοῦ καὶ τῆς Συνοδίας αὐτοῦ.

Εἰς τὴν κόγχην ἀπεικονίζεται ἡ Πλατυτέρα. Ὑπεράνω δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς θόλου εἰκονίζεται δεξιᾷ μὲν ἡ Πεντηκοστή, ἀριστερᾷ δὲ ἡ σπανία καὶ ἐξόχως ωραία παράστασις τῶν Ἀποστόλων, βαλλόντων κλήρους πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἐκπεσόντος προδότου. Ἐπὶ ταύτης ἀνέγνωμεν τὴν ὁλως σόλοικον ἐπιγραφὴν ταύτην: ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΒΑΛΛΑΝ ΚΛΗΡΟΣ (ἀντὶ τοῦ : οἱ Ἀπόστολοι ἔβαλον κλήρους).

Ἐν τῇ παραστάσει ταύτῃ ὑπὸ κιθῶριον εἰκονίζεται τράπεζα, ἐφ' ἧς εἰσὶ περιειλιγμένοι κληροί, ὧν ἕκαστος τῶν Ἀποστόλων κρατεῖ ἀνὰ ἓνα· εἰς τὸ κέντρον παρίστανται οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος (βεβαίως ἀνιστορήτως ὁ τελευταῖος συμπαρι-

στάμενος). Ἡ παράστασις αὕτη εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία, πολλὴν ἐνέχουσα τὴν πρωτοτυπίαν ἐν τῇ ἑαυτῆς ἀπεικονίσει.

Ἐν τῷ ἱερῷ βήματι εὕρομεν μαρμαρίνην κολυμβήθραν (ὕψ. 0,35, διαμ. 0,30, πάχ. 0,03) πρὸς χρῆσιν τοῦ Μεγάλου ἰδίου Ἀγιασμοῦ, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκομεν.

IC	XC
N(I)	K(A)

Ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τὸ πρῶτον εἶδομεν εἰκόνα τοῦ Διακόνου ἁγίου Λαυρεντίου, φέροντος, ἀντὶ διὰ χρώματος, πραγματικὸν ἐξ ὑφάγματος μεταξωτὸν στιχάριον, καί, ἀντὶ διὰ ζωγραφίας θυμιατηρίου, πραγματικὸν τοιοῦτο μετὰ κινουμένων ἐκ μετάλλου ἀλύσεων.

Ἄνωθεν τοῦ Νάρθηκος εὕρηται **παρεκκλήσιον** τοῦ ἁγίου **Στυλιανοῦ**, ὅπερ χρησιμεύει ὡς ὀστεοθήκη.

Εἰς τὸ ὑπέρθυρον τοῦ Νάρθηκος, ὅστις εἶναι μεταγενέστερος τοῦ ναοῦ, ἀνέγνωμεν :

ΕΤΗ ΑΨΞΔ (1764) ΜΑΙΟΥ ΔΕ Θ' (:) ΑΝΕΚΑΙΝΙΟΘΗ
Ο ΘΕΙΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΥ

Ἐπὶ κρήνης δὲ ἔξω τῆς αὐλῆς κειμένης ἀνέγνωμεν :

ΑΨΞ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ Κ
ΠΗΓΗ ΔΙΑΥΓΗΣ
ΤΑΣ ΝΟΑΣ ΛΥΘΙ ΛΥΠΑΣ
ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ

Ἐπισκέφθημεν εἶτα τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

ἐφ' οὗ ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ἐπὶ λίθου ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην

ΕΤΟΣ ΑΨΟΖ
ΕΚΤΗΣΘΙ Ο ΘΙ
ΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΘΑΝΑ
ΣΙΟΥ

Ἐν τῇ κόγχῃ ἀπεικονίζεται ἡ πλατυτέρα.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εὔρομεν ἀντιμήνσιον τοῦ Μητροπολίτου Δημητριάδος Γαβριὴλ 1852 Ὀκτωβρίου 10.

Ὁ Μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς κώμης ταύτης τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου ἐστὶν ὁ Ἅγιος Δημήτριος, ναὸς νέος ἔχων εἰκόνας συγχρόνου τέχνης, πλὴν τῆς τοῦ Προδρόμου, ἔργου τοῦ 13. αἰῶνος.

Πολλοῦ λόγου ἄξιός ἐστιν ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Ἀποστόλου, ἐν ᾧ φυλάσσονται καὶ τινὰ τῶν μαρτυρικῶν αὐτοῦ ἐνδυμάτων καὶ ὁ δεξιὸς βραχίον, ἅτινα πᾶν εὐλαβῶς κατησπᾶσθημεν ἱερᾶς εὐγνωμοσύνης φόρον πρὸς τοὺς νέους τούτους ἀστέρας τῆς ἐκκλησίας προσφέροντες.⁽⁴⁾

Ἐν ἱερῷ βήματι, ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πενταῦ, ἀνέγνωμεν:

Κατὰ τὸ 1851

ἱστορίθην ἡ Ἐκκλησία διὰ γρόσια.....	4.500
τὰ κεφαλοκόλωνα γρ.	350
τὸ τέμπλον γρ.....	800
τὸ κουβούκλιον γρ.....	700
Μπογιᾶς καὶ ἔξοδα γρ.....	4.150
ἐπίτροπος Παπᾶ Ρήγας.....	10.500
τὸ κουτὶ τῆς κάρας.....	6.500

(4) Περὶ τῆς ἀξίας τῶν Νεομαρτύρων ἰδὲ ἐν τῇ λαμπρᾷ συγγραφῇ τοῦ νῦν ἐν μακαριστοῖς ἡμετέρου Καθηγητοῦ πρ. Πατρῶν Καλογερά. «Μάρκος ὁ Εὐγενικός καὶ Βησσαρίων ὁ Καρδινάλιος» σελ. 81 κ. ἐξ.

Τῆ 28 Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ μοναχοῦ Ζωσιμᾶ τοῦ Ἐσφιγ-
μενίτου καὶ τοῦ ἡμετέρου θείου κ. Ι. Πλατῆ μετεβήμεν ὅπως
ἐπισκεφθῶμεν τὴν ἀνωθεν τῆς Ἄγριᾶς ἐπὶ τοῦ **Πηλίου**
διαλελυμένην Μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν.

Μὴ δυνηθέντες ὁμῶς νὰ διέλθωμεν ἀπόκρημνον ἀτραπὸν στε-
νωτάτην, ὡς ὑπὸ ἰλιγγου προσβλήθεντες, ἐξ οὗ, ὡς γνωστόν,
λίαν ὑποφέρομεν, πρὸς ἐκκαλέσαμεν τὸν ἡμέτερον θεῖον, ὅπως περι-
γραψῆ ταύτην, εἰς ὃν καὶ ὀφείλομεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 2510 ἐν τῷ
κώδικι τοῦ Χριστ. Μουσείου καταγραφεῖσθαι ἀρχιτεκτονικὴν
κἀτοψιν τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς ταύτης.

Τῆ 21 Ὀκτωβρίου ἐπισκεψόμεν τὸν ἐν **Προνοίᾳ** τοῦ
Νκυπλίου ναὸν τῆς **Εὐαγγελιστρίας**, τοὺς αὐτόθι Πε-
λασγικοὺς τάφους, τὰς Μυκῆνας, Τίρυνθα κλ.

Τῆ 22 Ὀκτωβρίου ἐφωτογραφήσαμεν τὸν ὀπίσθεν τῆς **Μη-**
τροπόλεως Κορίνθου σεπτὸν τάφον τοῦ ἡμετέρου πνευ-
ματικοῦ Πατρός, καθηγητοῦ καὶ Προστάτου, Ἀρχιεπισκόπου
Κορινθίας Σωκράτους Κολιχτσου, ἐκεῖ τὸν αἰώνιον ὕπνον τοῦ
δικαίου καὶ σοφοῦ Ἱεράρχου ὑπνώττοντος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ὁ καθηγητῆς κ. Γ. Ν. Χατζηδάκης ἀπέστειλεν ἡμῖν τὴν
ἐπιγραφὴν ταύτην·

«*Ἀνιστορίθῃ το[ῦ] ναοῦ τῷ σπήλαιον τοῦ ἁγίου καὶ
ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ τροπεο | φόρου Γεωργίου διὰ
συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ πανευγενεστάτου Κυροῦ Θεο-
δώρου Κομνηνοῦ τοῦ Ληβαδάρι*».

Περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ὁ κ. Χατζηδάκης σημειοῖ τὰ ἑξῆς:

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη εὑρέθη ἐν σπηλαίῳ παρὰ τὰ Σέρβια ἐν
ἀνατολικῇ χαράδρᾳ τοῦ παλαιοῦ φρουρίου Σερβίων (τὸ φρούριον
κεῖται μετὰξὺ δύο φραγγῶν, χαράδρων, στενῶν καὶ ἐπὶ τῆς
ἀνατολικῆς χαράδρας κεῖται τὸ σπήλαιον τοῦτο)· ἀντεγράφη δὲ
καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ Ἰωάννου Φαρμακίδου τελειοφοίτου τῆς
φιλολογίας κατὰ τὸ ἔτος 1888.